

Haridusliku ja käitumusliku erivajadusega õpilase õppe korraldamine

Tallinna Mustjõe Gümnaasiumis

1 Õppe korraldamise üldpõhimõtted ja mõisted

1.1 Üldpõhimõtted

- Kaasavas hariduses on saavutussihiks individuaalne parim võimalik tulemus. HEV õpilase õppe korraldamisel lähtutakse õppe põhimõtetest, mille kohaselt üldjuhul õpib haridusliku erivajadustega õpilane tavaklassis. HEV õpilaste õpe peab olema paindlik, õpilaste eeldustele ja vajadustele kohandatud ning see peab haarama õpilast lisaks õppetööle ka teistesse tegevustesse koolis.
- Haridusliku ja käitumusliku erivajadustega õpilase õppe korraldamisel lähtutakse esmatasandi ennetuse põhimõttest, kus põhirõhk asetub klassitasandil tehtavale tööle õpilase individuaalsuse varajasel toetamisel ning tema erivajaduste märkamisel.
- Vajadusel rakendatakse võimalikult varajasi ja efektiivseid sekkumismeetodeid koolitasandil eelkõige õpihuvi säilitamiseks ning kiireks käitumistaastuseks. Suuremate probleemide puhul kaasatakse pere või kooli algatusel spetsialistid väljaspool kooli.

1.2 Tugisüsteemide juurutamist ja rakendamist juhivad direktor olemasolevate ressursside ulatuses

- Juhtimisotsustesse kaasatakse ja koolijuhtkond ja õppenõukogu.
- Tugisüsteemide tööd koordineerib HEV koordineerija.
- Koolis on olemas erialaspetsialistid:
 - Logopeed
 - Meditsiiniõde
 - Sotsiaalpedagoog
 - Psühholoog
 - Eripedagoog
- Koolis on direktori moodustatud õpiabikomisjon, tänu millele toimib koostöö ja võrgustikutöö igast lapsest lähtuvalt

- Õppimist toetav huvialaringide töö
- Koostöö lastevanematega
- Koostöö Tallinna nõustamiskomisjoniga
- Vastavalt õpilase vajadusele individuaalse õppekava koostamine

1.3 Haridusliku erivajadustega õpilaste õppe koordineerija (HEVKO)

- Tallinna Mustjõe Gümnaasiumi direktor määrab ametisse isiku, kelle ülesandeks on haridusliku erivajadustega õppe ja arengu toetamiseks vajaliku koostöö korraldamine tugispetsialistide ja õpetajate vahel, kelle ametinimetus on haridusliku erivajadustega õpilase õppe koordineerija.
- Haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija toetab ja juhendab õpetajat haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel ning teeb õpetajale, vanemale ja direktorile ettepanekuid edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, koolis pakutavate õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks või täiendavate uuringute läbiviimiseks, tehes selleks koostööd õpetajate ja tugispetsialistidega.

1.4 Haridusliku erivajadustega (HEV) õpilane

- Haridusliku erivajadusega (HEV) õpilane on, kelle andekus, õpiraskused, terviseseisund, puue, käitumis- ja tundeeluhäired, pikemaajaline õppes eemal viibimine või koolis edasijõudmiseks õppekeele ebapiisav valdamine toob kaasa vajaduse teha muudatusi või kohandusi õppe sisus, õppeprotsessis, õppe kestuses, õppekoormuses, õppekeskkonnas (nagu õppevahendid, õpperuumid, suhtluskeel, tugipersonal, spetsiaalse ettevalmistusega pedagoogid), taotletavates õpitulemustes või õpetaja poolt klassiga töötamiseks koostatud töökavas ning kelle puhul kool rakendab süsteemset abi koolitasandil.
- Iga põhikooli HEV õpilase kohta avatakse individuaalse arengu kaart.
- Andekas õpilane on 1-9 klassi õpilane, kes omab keskmisest kõrgemaid võimeid. Näiteks, üldine intellektuaalsus, akadeemilisus, loomingulisus, liidrivõimed ja spordialane võimekus.
- Haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel kasutatakse pedagoogilise-psühholoogilist hindamist, erinevates tingimustes õpilase käitumise korduvat ja täpsemat vaatlust, õpilast

ja tema kasvukeskkonda puudutava lisateabe koondamist, õpilase meditsiinilisi ja logopeedilisi uuringuid.

- Andekate õpilaste väljaselgitamisel lähtutakse väga heade tulemuste saavutamisest Tallinna linnas, üleriigilistel või rahvusvahelistel aineolümpiaadidel, konkurssidel või võistlustel.

1.5 HEV õpilaste andmed sisestatakse EHIS-esse

- Sissekandeid tehes arvestab kool järgneva:
 - Erivajadusi võib õpilasel olla korraga mitu.
 - Tugiteenus märgitakse juhul kui teenuse kestvus on vähemalt üks õppetrimester.
- Erivajadused jagunevad:
 - Õpiraskus – õpilased, kes nõustamiskomisjoni (NÕK) otsusega on määratud õpiraskustega õpilaste klassi.
 - Ajutine õpiraskus – õpilased, kellel on mitmes aines puudulikud ning kellele on koostatud IÕK – ehk ajutine ainealane õpiraskus, võib olla seotud pika puudumisperioodiga, lünkadega õppetöös.
 - Kirjutamis-, lugemis- ja/või arvutamiskõhatus – õpilased, kes vajavad logopeedilist abi õpitulemuste parandamiseks.
 - Düspeksia, düsgraafia, düskalkuulia – õpilased, kelle puhul on vaja vähendada või asendada riiklikus õppekavas määratud õpitulemusi või vabastada ta mõne kohustusliku õppeaine õppimisest ning kellele on sellest tulenevalt koostatud nõustamiskomisjoni soovitusel IÕK ning rakendatud eripedagoogilist või logopeedilist abi.
 - Raske, krooniline või püsiv psüühika häire – märgitakse õpilase puhul, kellel on diagnoositud püsiv psüühikahäire ja NÕK on soovitanud õppida väikeklassis.
 - Õppekeelest erineva koduse keelega või välisriigist naasnud õpilane – märgitakse õpilaste puhul, kes vajavad täiendavat keeleõpet ja täiendavat tuge õpitulemuste saavutamiseks ning kellele on sellest tulenevalt koostatud IÕK.
 - Andekus – märgitakse õpilase puhul, kellele on koostatud IÕK.
 - Tervislikud põhjused (sh haiglaõpe, koduõpe tervislikel põhjustel) – märgitakse õpilase puhul, kelle tervislikust seisundist tulenevalt on soovitatud raviplaani tulenevalt

- haiglaõpet või NÕK soovitanud rakendada koduõpet või kellele on vastaval põhjusel gümnaasiumi astmel koostatud IÕK gümnaasiumi riikliku õppekava §13 järgi.
- Sõltuvushäire – märgitakse õpilasel, kellel on diagnoositud sõltuvushäire, mis on tingitud alkoholi, narkootilise, toksilise või psühhotroopse aine sõltuvusprobleemidest ja NÕK on soovitanud õppida väikeklassis või haigla komisjon on suunanud rehabilitatsiooni-asutusse.
 - Tundeelu- ja käitumishäired – märgitakse õpilasel, kellel on diagnoositud tundeelu- ja käitumishäired (sealhulgas aktiivsus- ja tähelepanuhäired) ja NÕK on soovitanud õppida tundeelu- ja käitumishäiretega õpilaste klassis või väikeklassis.
 - Aktiivsus- ja passiivsushäire – märgitakse õpilasel, kellel NÕK on soovitanud õppida väikeklassis.
 - Õppimine välisriigis (pikemaajaline õpest eemal viibimine) – märgitakse õpilasel, kes PGS §28 lg 3 alusel jääb kooli nimekirja. Õpilast, kes ajutiselt omandab välisriigis õppeasutuses sama taseme haridust, ei arvata nominaalse õppeaja jooksul kooli õpilaste nimekirjast välja, kui õpilane või piiratud teovõimega õpilase puhul vanem esitab hiljemalt 30. juuniks kooli direktorile taotluse õpilase kooli õpilaste nimekirja jätmiseks järgmisel õppeaastal.

1.6 Iga õpilaste arengu toetamiseks ja probleemide ennetamiseks on Tallinna Mustjõe Gümnaasiumis loodud järgmised võimalused:

- Arenguestlused arengupotentsiaali välja selgitamiseks ja kokkulepete sõlmimiseks;
- Ainealased konsultatsioonid;
- Logopeediaalane nõustamine, logopeedi ja HEV õpilase õppe koordineerija konsultatsioonid;
- Koolipsühholoogi nõustamine õpetajatele ja lastevanematele;
- Õpiabi ümarlaud õpilasele vajalike tugimeetmete rakendamiseks;
- Loengud lastevanematele;
- Huvitegevuse, spordi ja projektide seotud arendavad tegevused;
- Osalemine pikapäevarühma tegevustes.

2 Haridusliku erivajadusega õpilase õppe korraldamine

2.1 HEV õpilase individuaalse arengu kaart (ÕIK)

- ÕIK vormid on elektroonilised.
- Kõikide HEV õpilaste kohta avab HEV koordineerija õpilase individuaalsuse kaardi (ÕIK).
- I tasand (lisa 3). Esimesel tasandil õpilase jälgimine abistab klassijuhatajat arenguvestlusteks valmistumisel. Kaardi kasutusele võtust ja tugimeetmete rakendamist informeerib HEV koordineerija lapsevanemat. Tema nõusolek fikseeritakse ÕIK lisana.
- II tasand hõlmab tegevusi arenguliste ja hariduslike erivajadustega (sh andekaid) lastega kooli tasandil (lisa 4). Erivajaduste täpsustamine toimub koolis HEV koordinaatori juhtimisel. Tugiteenuse rakendamise tulemuslikkuse kohta märgivad kõik hariduslike erivajadustega õpilasega tegelenud õpetajad ja tugispetsialistid vähemalt kaks korda õppeaastas kaarti õpilase (aine) alase toimetuleku kirjelduse ja esitavad omapoolsed soovitusel. Lähtuvalt eelnevast kavandatakse edasised tegevused: tugiteenuste lõpetamine, tugiteenuse jätkamine samal või tõhustatud viisil, täiendavate uuringute teostamine, tugiteenuste vahetamine või muu teenuse lisamine, ettepanek nõustamiskomisjoni suunamiseks vm.
- III tasand hõlmab tegevusi arenguliste ja hariduslike erivajadustega lastega pärast täiendavaid uuringuid väljaspool haridusasutust (lisa 5). Kui koolis rakendatud tugiteenused ei osutunud tulemuslikuks, viiakse läbi täiendav uuring, mis toimub valdavalt meditsiiniuasutuses arstide osalusel. Uuringu tulemused on aluseks koolile õpilase nõustamiskomisjoni suunamiseks. Hariduslike erivajadustega õpilase toetamise dokumenteerimine (PCS §48 lg 6). Haridusliku erivajadusega õpilase areng ja toimetulek dokumenteeritakse lapsevanema nõusolekul individuaalse arengu jälgimise kaardil (IÕK). Kaardi koostamise ja täitmise eest vastutavad isikud määrab kooli direktor.
- IÕK-i I tasandil täitmise eest vastutab klassijuhataja koostöös HEV koordinaatori, õpetajate ja tugispetsialistidega. IÕK-i II tasand täidetakse juhul, kui õpilane vajab suunamist väljapoole kooli edasiste tegevuste rakendamiseks.
- Individuaalse arengu kaardil kajastatakse

- HEV väljaselgitamiseks läbiviidud pedagoogilise-psühholoogilise hindamise tulemised;
 - Õpetajate tähelepanekud ja soovitused õpilase tugevate ja arendamist vajavate külgede kohta;
 - Kooli tugispetsialisti soovitused;
 - Testimiste ja uuringute tulemised;
 - Nõustamiskomisjoni soovitused õppe korraldamiseks.
- Individuaalse arengu jälgimise kaardi koostamise, pideva täiendamise ja delikaatsete andmete kaitse eest vastutavad klassijuhataja ja HEV õpilaste õppe koordineerija.
 - Arengukaarte säilitatakse internetis turvalises keskkonnas ja neid prindib lapsevanema suulise avalduse alusel välja ja allkirjastab HEV õpilase õppe koordineerija.
 - Arengukaarte ei prindita, ei säilitada paberikujul ega levitata ilma lapsevanema nõusolekuta elektrooniliselt. Iga klassijuhataja näeb vaid oma klassi õpilaste arengukaarte.
 - Vähemalt kord õppeaastas (üldjuhul õppeaasta lõpul) esitavad HEV õppe rakendamisel osalenud õpetajad ja tugispetsialistid tulemuslikkuse aruande/analüüsi ning omapoolsed soovitused edaspidiseks toimimiseks.

2.2 Pedagoogilise-psühholoogilise hinnangu koostamine

- Hinnangu koostamiseks on vajalik lapsevanema informeeritud nõusolek.
- Ettepaneku hinnangu koostamiseks võib esitada lapsevanem, klassijuhataja, aineõpetajad, eesmärgiga mõista õpiprobleemi sisu ja allikaid.
- Kirjalikud tulemused kantakse õpilase arengukaardile. Hinnang annab aluse efektiivseteks sekkumisteks. Hinnanguid säilitatakse kodeeritult. Hindamise viisid on:
 - Normeeritud testid ja käitumise skaalad;
 - Intervjuud õpilase ja õpetajatega, lapsevanemaga;
 - Vaatlused eri situatsioonides;
 - Eripedagoogilised meetodid.
- Arengukaardile kantavas kokkuvõttes peab kajastuma õpilase hariduslike erivajaduste olemus, millest lähtutakse, edasise arendustegevuse planeerimisel.
- Koordinaator teavitab uuringute tulemustest ka lapsevanemat.

- Pedagoogilise-psühholoogilisele hinnangule tuginedes saab õpilase arengu toetamiseks lapsevanema nõusolekul valida võimalikult sobivad meetmed ja neid rakendada:
 - Eripedagoogiline abi õpiabi rühmas;
 - Psühholoogilise-pedagoogiline abi koolipsühholoogi juures individuaalselt või rühmas;
 - Individuaalse õppekava koostamine (sealhulgas käitumise tugikava koostamine, vajadusel õpetaja poolt eraldi lapse vajadustele vastava töökava koostamine jne);
 - Teiste spetsialistide kaasamine väljastpoolt kooli (III tasand) – eripedagoog, logopeed, psühholoog, psühhiaater jne.
- Lapsevanemale antakse valitud meetmetest teada e-kooli kaudu või kirjaliku teatisena.
- Kui õpilase hariduslikud erivajadus tuleneb tema andekusest, tagatakse talle individuaalse õppekava rakendamine ning vajaduse korral täiendav juhendamine aineõpetajate poolt või teiste vastava valdkonna spetsialistide poolt haridusprogrammide või teiste haridusasutuste kaudu.

2.3 Õpiabi töö korraldus

- Õpiabi toimub vastavalt kooli võimalustele Haridus- ja teadusministri määruse nr 67 25.07.2014 „Hariduslike erivajadustega õpilaste klassides ja rühmades õppe ja kasvatuse korraldamise alused ning õpilaste klassi või rühma vastuvõtmise või üle viimise, klassist või rühmast väljaarvamise ning ühe õpilase õpetamisele keskendatud õppe rakendamise tingimused ja kord“ alusel.

2.4 Logopeedilise abi saamise korraldus

Alus Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus §37 lg 2 (KT I, 11.07.2013, 2)

- Logopeedilist abi rakendatakse keele- ja kõnehäiretega lastele.
- Logopeed pakub individuaalset teraapiat ning viib läbi rühmatunde, aga nõustab ka õpetajaid ja lastevanemaid konkreetse lapsega töötamisel.
- Õppetöö vormiks on rühma- ja individuaaltunnid, mis toimuvad 2-3 korda nädalas. Rühmatunnid kestusega 1 akadeemiline tund ja individuaaltunnid kuni 20 minutit.
- Osaleb erivajadustega laste väljaselgitamisel.

- Otsib koostöö lapsevanema, õpetaja, õppealajuhataja ning teiste erialaspetsialistid ega sobivaid võimalusi erivajadustega laste õpetamiseks.
- Annab konsultatsioone hariduslike erivajadust ega õpilastele, nende vanematele ja õpetajatele.
- Osaleb koos klassijuhatajatega Õpilase individuaalsuse kaardi täitmisel ning individuaalsete õppekava koostamisel (IÕK) ja hindamisaluste väljatöötamisel.
- Selgitab õppeaasta algul (2-3 nädalat) välja püsiva kirjutamis- ning lugemis raskustega lapse ning moodustab kõneravi ja õpiabi grupid.
- Vastutab oma aines õpetatuse taseme ja õpilaste teadmiste eest. Arendab õpilaste võimeid ja huvi õppimise vastu.
- Teeb koostööd lasteaiaga, et tutvuda koolitulevate lastega. Uurib ja nõustab koolikohustuse täitmise edasilükkamist taotlemaid koolipiirkonna koolieelikuid.
- Töö korraldamiseks peab logopeed järgmisi dokumente:
 - E-koolipäevik, mis sisaldab logopeedilise abi saavate õpilaste nimekirja koos tunniarvestusega;
 - Õpilase arengu kaardis logopeedi osa täitmine;
 - Fikseerib õpilase kõnearengu taseme ja märgib selle õpilase individuaalsusekaardile.

2.5 Psühholoogilise abi saamise korraldus

- Koolipsühholoogi põhieesmärk on laste ja noorte ning nende vanamate ja pedagoogide psühholoogiline ja kutsesuunitluslane nõustamine;
- Psühholoogilist abi rakendatakse õpilastele, kes vajavad psühholoogilist nõustamist;
- Psühholoog nõustab õpilasi individuaalselt või grupiviisiliselt;
- Psühholoog viib läbi karjääriplaneerimist ja nõustab õpilasi selle ajal;
- Tööst aruandmiseks esitab psühholoog: kaks korda aastast tööaruande kooli juhtkonnale; lapse uuringu tulemustest esitab kirjaliku kokkuvõtte kooli juhtkonnale.

2.6 Individuaalvestlused ja arenguestlused lapse ja lapsevanemaga

- Individuaalvestlused lapse ja vanemaga toimuvad kohe probleemi avaldudes, et selgitada välja probleemi tekke põhjused ja kavandada edasine tegevusplaan.

- Arenguestlused toimuvad põhikooli ja gümnaasiumiseaduse §37 (3) alusel ja kooli õppenõukogu poolt kinnitatud „Arenguestluste läbiviimise tingimused ja kord“ järgi
- Probleemsete õpilaste ja hariduslike erivajadustega õpilastega toimuvad arenguestlused vastavalt vajadusele, aga mitte vähem kui kaks korda õppeaasta jooksul.

2.7 Klassijuhataja nõustamistegevus

- Klassijuhataja on klassi juhendav ja seal toimuvat tegevust koordineeriv isik, kes leevendab klassi probleeme, vahendab õpilastele kooli juhtkonna tegevust, organiseerib koostööd lapsevanema ja aineõpetajaga.
- Klassijuhataja teostab nõustamist lähtudes iga oma klassi õpilase vajadustest.
- Klassijuhataja kasutab vajadusel sotsiaalpedagoogi ja lapsevanema abi.
- Vajadusel teeb klassijuhataja õpiabi komisjonile ettepaneku suunata õpilane nõustamiskomisjonile, kes määrab õpilasele võimetekohase õppekava või õppevormi. Õpiabikomisjon teeb ettepaneku direktorile õpilase nõustamiskomisjoni saatmiseks.
- Klassijuhataja teostab nõustamist klassijuhataja tunni kaudu vastavalt oma töö analüüsile ja eesmärgistatud töökavale.

2.8 Aineõpetajate konsultatsioonitunnid

- Aineõpetajate konsultatsioonitunnid toimuvad vastavalt direktori kinnitatud graafikule vähemalt kord nädalas.
- Aineõpetajate konsultatsioonitundides tegeletakse õpilaste individuaalse õpetamisega ja järeleaitamisega. Vajadusel kasutatakse seda tundi järelvastamiseks ja kontrolltööde parandamiseks.
- Õpiabikomisjoni poolt konsultatsiooni tundidesse suunatud õpilased on kohustatud seal käima õpitulemuste parandamiseks ja antud aine nõuetekohaseks omandamiseks.

2.9 Individuaalse õppekava ja individuaalse ainekava järgi õppimise korraldus

- Individuaalse õppekava korraldamise aluseks on põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse §18 (RT I, 11.07.2013, 2)
- Individuaalne õppekava on hariduslike erivajadustega õpilase jaoks koostatud õppekava, mis loob õpilasele tingimused võimetekohaseks õppimiseks ja arenemiseks.

- Individuaalne õppekava koostatakse õpilasele, kelle eriline andekus, õpi- ja käitumisraskused, terviserikked, puuded või pikemaegne õpikeskkonnast eemal viibimine põhjustab olulisi raskusi töötada oma klassikaaslastega samal ajal samas ruumis või vastavale klassile koostatud töökava alusel.
- Individuaalse õppekavaga määratakse vastavalt vajadusele:
 - Kooli õppekavaga võrreldes vähendatud või kõrgendatud nõudeid õppesisule ja õpitulemustele ühes või mitmes aines või õppekava üldosa pädevuste osas;
 - Erisused õppekorralduses;
 - Õppevara, ruumi- ja inimressursi kaasamise vajadus ja põhimõtted.
- Individuaalse õppekava koostamise võib algatada nii õpilane või tema seaduslik esindaja või kooli õpiabikomisjon või aineõpetaja või klassijuhataja.
- Individuaalse õppekava koostamise algatamiseks esitab õpilane, alaealise õpilase puhul tema seaduslik esindaja vastavasisulise põhjendatud taotluse kirjalikult kooli direktorile (lisa 1).
- Kooli direktor vaatab taotluse läbi 30 päeva jooksul taotluse esitamise päevast arvates ning vajadusel toetuses pedagoogilise-psühholoogilisele või meditsiinilisele uuringule, teeb otsuse rahuldada taotlus ja koostada õpilasele individuaalne õppekava või jätta taotlus rahuldamata.
- Individuaalse õppekava koostamise algatamise kooli poolt otsustab direktor õpiabikomisjoni ettepanekul.
- Õpilasel (esindajal) on 9 tööpäeva jooksul, arvates päevast, millal ta nimetatud otsusest teada sai või oleks pidanud teada saama, õigus teavitada kooli kirjalikult oma keeldumisest individuaalse õppekava koostamiseks. Nimetatud keeldumise esitamisel lõpetab kool individuaalse õppekava koostamise menetluse.
- Kooli direktor korraldab individuaalse õppekava koostamise 30 päeva jooksul vastava taotluse esitamisest.
- Individuaalse õppekava rakendamise otsuse kinnitab direktor käskkirjaga. Õpilase seadusliku esindaja ja kooli HEV koordinaatori vahel sõlmitakse individuaalse õppekava leping (lisa 2).
 - Üldised andmed õpilase kohta;
 - Individuaalse õppekava rakendamise põhjused;

- Praktilise õppetöö korraldamise alused;
 - Hindamiskriteeriumid;
 - Õpilase ja vanema kohustused;
 - Individuaalse õppekava rakendamise aeg;
 - Individuaalse õppekava koostamise ja täitmisega seotud isikud.
- Individuaalse õppekava rakendamise otsus tehakse õpilasele (esindajale) teatavaks 10 päeva jooksul kirja taasesitamist võimaldavas vormis. Rakendamise otsuse alusel koostatud individuaalse õppekavaga on õpilasel (esindajal) õigus tutvuda koolis.

2.10 Koduõppe korraldamine

- Koduõpet korraldatakse vastavalt haridus- ja teadusministri määrusele 11.08.2010 nr 40 „Koduõppe ja haiglaõppe tingimused ja kord“ alusel.

2.11 Ühele õpilasele keskendatud õpe

- Õpilasele, kes terviseseisundist tulenevalt vajab koolis pidevat jälgimist või abistamist, rakendatakse nõustamiskomisjoni soovitusel ning õpilase või piiratud teovõimega õpilase puhul vanema nõusolekul ühele õpilasele keskendatud õpet. Ühele õpilasele keskendatud õpet rakendatakse üheks õppeaastaks või käesoleva õppeaasta lõpuni õppenõustamiskomisjoni otsuse alusel. Õppe rakendamise jätkamiseks uuendatakse nõustamiskomisjoni soovitusel. Kool tagab õpilasele haridusliku erivajaduse spetsiifikast tuleneva eripedagoogilise õppemetoodika rakendamise.

2.12 Töö andekate õpilastega

- Õpilase andekust käsitletakse haridusliku erivajadusena, kui õpilane oma kõrgete võimete tõttu omab eeldusi saavutada väljapaistavaid tulemusi ning on näidanud kas eraldi või kombineeritult eelkõige järgmisi kõrgeid võimeid: üldine intellektuaalne võimekus, akadeemiline võimekus, loominguline mõtlemine, liidrivõimed, võimed kujutavas või esituskunstis, psühhomotoorne võimekus.
- Andekate õpilaste väljaselgitamisel lähtutakse litsentseeritud spetsialistide poolt läbiviidud standardiseeritud testide tulemustest, väga heade tulemuste saavutamisest üleriigilistel või

rahvusvahelistel aineolümpiaadidel, konkurssidel või võistlustel ning valdkonna ekspertide hinnangutest.

- Andekate õpilaste toetamiseks kasutatakse järgmisi võimalusi:
 - Suunamine õpilase andeid toetavasse aine- või huviringi, huvi- või teaduskooli
 - Diferentseeritud töö ainetunnis
 - Lisaõpe konsultatsioonide ajal
 - Ettevalmistamine osalemiseks ainekonkurssidel, olümpiaadidel jm võistlustel
 - Loovtööde koostamine
 - Vajaduse korral individuaalse õppekava rakendamine

2.13 Õpiabikomisjon

- Komisjoni kuuluvad HEV koordinaator, logopeed, sotsiaalpedagoog. Komisjoni juhib HEV koordinaator. Õpiabikomisjon uurib õpilaste õpiraskuste tekke põhjuseid. Vestleb õpilastega ja nõustab neid.
- Õpiabikomisjon viib läbi küsitluse õpiraskuste tekke kohta vähemalt üks kord õppeaasta jooksul.
- Õpiabikomisjon käib koos regulaarselt ja aitab otsida õpilasele sobivaid tugisüsteeme:
 - Tugiõpe: õpilane käib kindlal õpetajaga kokku lepitud ajal järeleaitamisetundides või õpilase toetamine ainetunnis kas aineõpetaja või abiõpetaja poolt või aineõpetaja konsultatsioonid;
 - Suunamine õpioskuste arendamise rühma (PPR), kui tegemist on süstemaatilise kodutöö mittetäitmisega või mahajäämusega õppetöös;
 - Suunamine logopeedi juurde, kui esineb lugemis- ja/või kirjutamisraskus;
 - Individuaalne õppekava, kui tegemist on ajutise õpiraskusega mõnes aines või seoses pika puudumisega.

3 Lastevanemate/ lapse seaduslike esindajate kaasamine kooliellu

Tallinna Mustjõe Gümnaasiumis on lapsevanema kaasamiseks kooliellu järgmised võimalused:

3.1 Arenguvestlused

- Arenguvestluse läbiviimise kord on kinnitatud kooli direktori poolt.

- Arenguvestluse eesmärk on paika panna klassijuhataja ja lapsevanema koostöö põhimõtted lapse arengu toetamisel.
- Arenguvestluse kokkuvõte kajastab vajadusel õpilase arengukaardil.

3.2 Kohtumine temaatiliseks grupinõustamiseks või individuaalseks konsultatsiooniks

- Kohtumised on neutraalsel pinnal (koolis, kuid mitte klassiruumis) hoolikalt ette kavandatud, positiivses ja asjalikus õhkkonnas toimuvad lapsevanemale ja koolipersonali vahelised kokkusaamised, mis võimaldavad osapooltel üksteisega tutvuda, küsimustele vastuseid leida, oma tööd ja vaateid tutvustada ja kooli-kodu vahelist koostööd edendada.
- Kohtumise võimalikud variandid on:
 - Kohtumised aineõpetajate ja klassijuhatajatega
 - Kohtumised koolipsühholoogi, eripedagoogiga
 - Kohtumised kooli juhtkonnaga

3.3 Koolitused

- Kool võib läbi viia koolitusi ja loenguid lastevanematele. Kool tagab ruumid ja lektori.
- Loengute teemad käsitlevad teemasid, mis on hariduselus aktuaalsed ning mille vastu lastevanemad huvi tunnevad.
- Lastevanemate koolitust viiakse läbi vähemalt üks kord õppeaasta jooksul.

3.4 Erinevad ühisüritused koolis, projektid ja kogukonnaüritused

- Kui kool osaleb erinevates projektides, siis saab ta tegevuse kaasa haarata ka lastevanemaid. Nende projektide raames viiakse tavaliselt läbi mõni suurem kampaania (tervisedendus, keskkonnateadlikkus, täiskasvanud õppija nädal jne) ja pere kaasamine on osa projekti tööst.
- Kool saab ka oma poolt lävi viia või siis kogu kooli kollektiiviga osaleda linnaosa poolt organiseeritud kogupere üritustes, mis tavaliselt seotud sportimise ja muu aktiivse vaba aja veetmise viisidega. Lastevanemad on alati teretunud kooli spordiüritustele kaasa elama ja kaasa tegema.

4 Käitumuslike erivajadustega õpilaste (KEV) õppe korraldamine

Käitumisprobleemide põhjused võivad olla seotud vaimse tervise probleemidega ja/või sotsiokultuurilise tausta ning kasvatusesega. Seoses sellega on vajalik probleemide põhjuste võimalikult varajane väljaselgitamine ning probleemi ja selle kõrvalnähtudega tegelemine.

Kui probleeme ei õnnestu ennetada, võib õpilasel välja kujuneda käitumuslik erivajadus (KEV).

4.1 Töös KEV õpilastega rakendatakse TMG-s kolmetasandilist lähenemist

- Käitumusliku erivajadusega õpilase erivajadus tuleneb tema seadusekuulekusega seotud probleemidest või muudest käitumisprobleemidest, mis seotud antisotsiaalsusega ja kohustuste eiramisega. Sellised õpilased vajavad ulatuslikku eripedagoogilist, psühholoogilist ja sotsiaalpedagoogilist nõustamisteenust, kuhu on kaasatud nii HEV tugimeeskond, TMG juhtkond, noorsoopolitsei kui ka alaealiste asjade komisjon.
- Kui õpilane on rikkunud TMG kodukorda, siis arutatakse õpilase käitumist ja määratakse vastav noomitus olenevalt õpilase käitumisest. Arvesse võetakse, kas tegu oli hetkelise ja ühekordse emotsiooniga või kestva probleemiga ning kas see segas õppeprotsessi, rikkus kooli kodukorda või oli õigusvastane.

4.2 Ennetustegevused

- Esmane roll ennetustegevuses on klassijuhatajal, kes jälgib suhteid klassis ja toetab positiivse klassikliima kujunemist. Igasugusele kiusamisele ja vägivallale reageerib otsustavalt. Abistavateks meetmeteks õpetajale on koolipsühholoogi konsultatsioon, jaotusmaterjalid, koolitused, nõupidamised juhtkonnaga.
- Püsivate käitumisprobleemide puhul määratletakse käitumise põhjused koolipsühholoogi abil ja tehakse tihedat koostööd koduga. Saadud infost tulenevalt kujundatakse sekkumised.
- Kui õpilase õpiraskused on otseselt seotud käitumisprobleemidega, võib olla abiks käitumise tugikava. Eriti oluline on tihe koostöö lastevanematega, sest sageli on lapse käitumishäirete põhjuseks ebastabiilne olukord perekonnas. Tugikava elluviimise ajaks määratakse õpilasele tugiisik (sotsiaalpedagoog), kes teda jälgib ning toetab.

- KEV õpilaste ja keerulise sotsiaalse taustaga õpilaste puhul teeb TMG koostööd vastavate Haabersti Linnaosa Valitsuse spetsialistidega ja Noorsoopolitseiga.
- Koolikohustuse mittetäitjatele ja kooli kodukorra rikkujatele rakendatakse TMG-s lisaks HEV õpilase toetamise meetmetele (individuaalne õppekava, arenguestlus jne) Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 58 lg 3 toodud tugi- ja mõjutusmeetmeid
 - * õpilase käitumise arutamine vanemaga
 - * õpilasega tema käitumise arutamine kooli juhtkonnaga
 - * õpilasele tugiisiku määramine, suunamine koolipsühholoogi või muu tugiisiku poole
 - * kirjalik noomitus
 - * esemete, mis ei ole vajalikud õppetööks ja mida ei kasutata sihipäraselt, hoiulevõtmine
 - * kooli jaoks kasuliku tegevuse elluviimine (lapsevanema nõusolekul) eesmärgiga heastada enda poolt tekitatud kahju
 - * tunnist eemaldamine ja suunamine rahunemistappa
 - * ajutine õppes osalemise keeld koos kohustusega saavutada iseseisvalt nõutavad õpitulemused (kuni 10 õppepäeva) koos individuaalse õppekava koostamisega
 - * vanema nõusolekul õpilase vastuvõtmine kooli juures tegutsevatesse huviringidesse
 - * suunamine pikapäevarühma (kui algklassi lapsel puudub vanemlik järelevalve)
- Mõjutusmeetmed lähtuvad põhimõttest, et kodukorra rikkumiste puhul õpilane mõistaks oma tegu ja vastutaks selle tagajärgede eest, oleks ise kaasatud kahju heastamisse.

LISA 1

TALLINNA MUSTJÕE GÜMNAASIUM

TAOTLUS RAKENDADA ÕPILASELE INDIVIDUAALNE ÕPPEKAVA

Tallinna Mustjõe Gümnaasiumi direktorile

Palun rakendada..... klassi õpilasele

.....

individuaalset õppekava alates.....20..... a.

Individuaalse õppekava määramise alus (märkida):

kooli tugimeeskonna pedagoogilise-psühholoogilise uuringu tulemused

.....maakonna õppenõustamiskeskuse soovitus

.....maakonna/linna nõustamiskomisjoni soovitus

.....

Hariduslike erivajadustega õpilaste õppe koordineerija:

.....

Kuupäev: 20....

nimi:..... allkiri:.....

Lapsevanema või lapse eestkostja nõusolek individuaalse õppekava koostamiseks ja rakendamiseks

Kuupäev:..... 20.... allkiri:.....

nimi:.....

Direktori käskkiri nr..... Kuupäev:.....

LISA 2

TALLINNA MUSTJÕE GÜMNAASIUM

INDIVIDUAALSE ÕPPEKAVA KOOSTAMISE JA RAKENDAMISE ALUSED

1. Üldandmed

Õppija nimi.....
Sünniaeg..... Klass.....
Lapsevanema nimi.....
Elukoht.....
telefon..... E-post.....

2. IÕK rakendamise põhjused (joonida)

1. eriline andekus
2. õpiraskused
3. emotsionaal- ja käitumisraskus
4. tervislik seisund
5. õppekeelest erinev kodune keele
6. piirkondliku nõustamiskeskuse soovitus
7. riikliku õppekava vahetus
8. lapsevanema sooviavaldus
9. muu.....

3. Individuaalse õppekavaga õpilasele määratavad õppetöö muudatused või õpikeskkonna kohandused (teha mäрге vastavasse kasti)

	Muudatused või kohandused õppe sisus
	Muudatused või kohandused õppeprotsessis
	Muudatused või kohandused õppe kestuses
	Muudatused või kohandused õppekoormuses
	Muudatused või kohandused õpikeskkonnas
	▲ Erisused õppevahenditele

	⤴ Erisused õpperuumidele
	⤴ Erisused suhtluskeelele, sh viipekeel või muud alternatiivsed kommunikatsioonid
	⤴ Spetsiaalse ettevalmistusega pedagoogid
	⤴ Tugipersonal
	Muudatused taotletavates õpitulemustes
	⤴ Kooli õppekavaga võrreldes kõrgendatud tulemused õpitulemustele ühes või mitmes õppeaines, teemas
	⤴ Kooli õppekavaga võrreldes vähendatud tulemused õpitulemustele ühes või mitmes õppeaines, teemas
	Muudatused õpetaja poolt vastava klassiga töötamiseks koostatud töökavas
	Muu

4. IÕK koostamise aluseks olev põhikooli riiklik õppekava.....

5. IÕK rakendamine

Õppeaine	Rakendatavad meetmed

6. Erisused õppekorralduses:.....

.....

7. Täiendavate ressursside kuluga seotud õpikeskkonna muutused:

.....

.....

8. IÕK rakendamise periood:

.....

9. IÕK koostamise ja täitmisega seotud isikud ja nende kohustused:

Nimi ja amet	IÕK koostamise ja rakendamisega seotud ülesanded	Allkiri

10. IÕK-ga seotud dokumendid:

1. IÕK algatamise taotlus õppija või tema esindaja poolt direktori nimele
2. Direktori käskkiri IÕK koostamise ja rakendamise kohta
3. Õpilase individuaalse arengu jälgimise kaart
4. Arenguestluste protokollid
5. Õpetaja(te) töökava(d)

Kuupäev:.....

HEV õpilaste õppe koordineerija:.....

Lapsevanem:.....

LISA 3

Tallinna Mustjõe Gümnaasiumi ÕPILASE INDIVIDUAALSUSE KAART

Üldandmed õpilase kohta

Nimi:

Sünniaeg:

Kool:

Klass:

Kodune keel(ed):

Kaardi avamise aeg:

Lapsevanema nõusolek kaardi avamiseks:

Õpilugu (sh koolivalmidus)

--

ÕPILASE INDIVIDUAALSUSE MÄRKAMINE JA ESMANE TOETAMINE

<ol style="list-style-type: none">1. Õpilase huvid ja motivatsioon2. Sotsiaalsed oskused3. Emotsionaalne seisund ja käitumine koolis4. Õpioskused
--

KOKKUVÕTE ÕPITEGEVUSEST JA KÄITUMISEST

Õpilase tugevad küljed	Arendamist vajavad küljed

PEDAGOOGILISED SOOVITUSED

Lapsevanema arvamus lapse õppimisest ja toimetulekust (arenguestlusest lähtuvalt).

Õpilase arvamus oma õppimisest ja toimetulekust.

Kokkulepe õpetaja, lapse ja lapsevanema vahel.

Kuupäev:.....

Klassijuhataja allkiri:.....

Lapsevanema allkiri:.....

Õpilase allkiri:.....

Klassi- ja aineõpetajate tähelepanekud ja soovitused

Õppeained	Lapse arengu tugevad küljed	Arendamist vajavad küljed, soovitused

Logopeedilise uuringu tulemused ja soovitused

--

Psühholoogilise uuringu tulemused ja soovitused

--

Teiste spetsialistide arvamused ja soovitused

--

Koolis rakendavad tugiteenused

Tugiteenus, tugiteenuse osutajad	Mis ajast, kui sageli	Hinnang protsessile; kommentaarid, soovitused

Kokkuvõte ja soovitus tugiteenuste rakendamiseks

--

Lapsevanema arvamus

--

Kuupäev:.....

Klassijuhataja allkiri:.....

Koordinaatori allkiri:.....

Lapsevanema allkiri:.....